ב) [בכורות סא.], ג) יבמ

סו: גיטין לד. קדושין מב.,

קו ג שין לג:], ד) לעיל פד: וש"ג, ו) לעיל לו.,

ז) [דף לג.], ק) [לת. ד"ה

אלמנה וכו'],

הגהות הב"ח

(h) גמ' דא"כ מה כח נ"ד: (נ) תום' ד"ה

ובוררין וכו' כגון דתרוייהו

לריכי. נ"ב בפ"ק דב"ב דף

יג וע״ם:

מוסף רש"י

יתומים. קטניס (יבמות

סז: גיטין לד.). ובורר להם חלק יפה. כל אפוטרופוס יברור חלק

יפה שלו, שמתוך כך יהיו

יבמות שם). הגדילו. סימומיס, יכולין למחות.

חלוקה

דעד מחלה (שם). מה כח ב"ד. שמינו להס אפוטרופוס (גיטין לד.).

שתות מכרן בטל (גיטין

לג:). **טעה בדבר משנה**.

כה (סנהדרין ו.) שטעות

מלוי בדבר המשנה חוח

לג.). חרזר. אין דינו דין לגמרי וחוזר (שם) מחזיר

את הדיו ואינו משלם

הוא אין דינו דין (שם 1.). ארמלתא דזבינה.

שדה יתומים למזונות או לכתובה וקבלה עליה

. אחריות איתמי

היתומים, שהרי עליהן היה

. **כחוב** (לנויל צו.)

חכמים. שהיו

הדיינים

רבא אמר ר"ג שליח כדיינין רב שמואל

בר ביסנא אמר ר"נ כאלמנה רבא אמר ר"נ

שליח כדיינין מה דיינין לאו לדידהו אף

שליח נמי לאו לדידיה לאפוקי אלמנה

דלדידה רב שמואל בר ביסנא אמר ר"נ

כאלמנה מה אלמנה יחידה אף שליח יחיד

לאפוקי ב"ד דרבים נינהו אוהלכתא שליח

כאלמנה ומאי שנא מהא דתנן ייהאומר

לשלוחו צא ותרום תורם כדעת בעל הבית

ואם אינו יודע דעתו של בעל הבית תורם

בבינונית אחד מחמשים פיחת עשרה או

הוסיף עשרה תרומתו תרומה התם ∘כיון

מה א מיי׳ פי״ג מהלי מכירה הלכה ט ופ״א מהל' שותפין הלכה ב סמג עשין פב ולאוין קע . סעיף ו וטוש"ע ח"מ סי'

:קט סעיף ו ין פבף ד. ב ג ד מיי' פ"י מהל' נחלות הל' ד סמג מו בג עשין לו טוש"ע ח"מ סי" רפט סעיף א:

תוספות רי"ד (המשך)

כאלמנה וטעותו בכל שהו. תלמודא שליח כאלמנה אלא רמטוחו ולא לטויז ב״ה קעביד הוא לבדו יכול למרור רר״ה ארל אלמוה היתומים היא שצריכה היומנים היא שבו כה בפני ג' ואין השליח דומה לאלמנה בזה: ואי קשיא דרבא אדרבא דהכא . אמר שלים רדייוים ומעוחו דטעותו דשליח בכ"ש. הכא אמר משום דידי׳ דאיהו סבר כדמסיק . הכא ³) תלמודא שליח תכא כאלמנה: אמר ר"ה ב"ח אר"נ הל' כדברי חכמים ול"ל לר"נ מה כח ב"ד לחלוק בנכסי שבאו מעמידים אביהם ב״ד . להם חלק יפה הגדילו יכוליז למחות ור"ג דידי׳ הגדילו א"י למחות א"כ מה כח ב"ד יפה ל"ה הא דמעו הא דלא אי דלא טעו מה יכולין למחות ברוחות. שי"ל א' לחרירו . לי שם שדה שנפל יורים ארי אמי והל' כר"ו: אמר ר"י ארמלתא דזבין . אחריותא איתמא וב״ד רזבין אחריותא איתמי פי׳ ואי לא משכחי נכסי ליתמי מפסדי לקוחות. ופי׳ המורה אחריותא גזולה או משועבדים לאחר וטרפוה מז הלוקח גזולה ול"ל נכסי ליתמי לא מפסדי לקוחות דהוא ומהדרה אלמנה או ב״ח דפרעו ליה ב״ד מעות ללוקח דאיגלי מילתא שלא הי' מכרה מכר אבל אם טרפה ממנו ב״ח של הלוקח: (פשיטא. פי׳ ודאי י דאחריותו איתמי שהרי הן שפורעים את חובם אלמנה לא איצטריכא ליה למימר לא א צטריכא ליה למימר כי אצטריך ליה למימר ב״ד סד״א כל דזבין . ר״ד אדטחא דופיה טליה ן מ״ל). פי׳ פשיטא דאחריותו איתמי היא שהרי הן הנשכרין במכירה זו שפורעים את חובם. ומהדר אלמנה ודאי לא איצטריך ליי למימר כי איצטריך ליה למימר ב"ד סד"א כיון רבא אמר ר"נ שליח בדיינין. מה שפירש בקונט׳ שליח סתם משמע דאפי׳ שליח דעלמא וקשה לר״ת דלעיל אר״נ אבל טעה שליח לא דא"ל לתקוני שדרתיך ועוד הקשה דבריש האיש מקדש (קידושין מב: ושם) אר"נ האחין שחלקו כלקוחות דמי פחות משתות נקנה מקח אמר

רבא הא דאמרת פחות משתות נהנה מקח לא אמרן אלא דלא משוי שליח אבל משוי שליח לא דא"ל לתקוני שדרתיך ולא לעוותי אלמא בשליח אפי׳ בפחות משתות מקחו בטל ודוחה רבינו שמואל דהתם רבא לפי סברתו קאמר אבל רב נחמן לא ס"ל ופי׳ ר"ת דהכא מיירי בשליח דדיינים דאלים כחו טפי ומכרו קיים עד שתות ונ"ל דהכא איירי אפי׳ בשליח דעלמא ולעיל דאמר ר"נ דמלי א"ל לתקוני שדרתיך ביתר משתות איירי וההיא דקדושין הכי פירושה הה דחמרת פחות משתות נקנה מקח ואין לריך להחזיר אונאה לא אמרן אלא דלא משוי שליח אבל משוי שליח מצי א"ל לתקוני שדרתיך לענין זה שלריך להחזיר האונאה ומ"מ המקח קיים והא דאמר ר"נ שליח כדיינים היינו לענין הא דמקח קיים אבל האונאה לריך מיהא להחזיר וכן הדיינים דאין כח ב"ד יפה כלל טפי מבשליח דעלמה: ובואי שנא מהא דתנן כו'. הכי פריך אלמא במידי דעביד שליח דטעה אמרי׳ דמעשה שלו קיים הכי נמי הוה לן למימר הכא דבפחות

משתות בשליח מקחו קיים: בה אלמנה יחידה. אנ"ג שיש לה ב"ד הדיוטות כדאיתא בשילהי אלו מליאות (ב"מ דף לב. ושם) מ״מ כחד חשיב להו: אמר ר״נ הלכה כדברי חכמים. נריש האיש מקדש (קדושין דף מב:) גרסי' אמילתיה דרב נחמן הא דאמרן יתר משתות בטל מקח לא אמרן אלא דלא אמר נפלוג בשומא דבי דינא אבל אמר

בדבר משנה חוזר ומר סבר הכי הוה מעשה ומר סבר הכי הוה מעשה יאמר רב יוסף ארמלתא דזבינה אחריות איתמי וב"ד דזבין אחריות איתמי פשיטא אלמנה לא איצטריכא ליה כי איצטריך ליה בי דינא מהו דתימא נפלוג בשומא דבי דינא לא דתנן שום הדיינים שפחתו שתות או שהותירו שתות מכרן בעל רשב"ג אומר מכרן קיים ומייתי ראיה השתא ממילתא דרשב"ג וקשה לר"ת דהכא פסיק רב נחמן גופיה הלכה כדברי חכמים ועוד דמסיק בתר הכי והא דאמרת שתות קנה ומחזיר אונאה לא אמרן אלא במטלטלי אבל במקרקעי לא דאין אונאה לקרקעות משמע דוקא בשתות אבל יתר משתות יש אונאה לקרקעות ולעיליי הוכחתי מההיא דהמקבל (ב"מ דף קח.) ומההוא דירושלמי דאין אונאה לקרקעות אפי" ביתר משתות עד פלגא הלכך נראה לר"ת כמו שגורס רבינו חננאל והלכות גדולות ורב אלפס הא דאמרת שתות קנה ומחזיר אונאה לא אמרן אלא דלא אמר נפלוג בשומא דבי דינא אבל אמר נפלוג בשומא דבי דינא מכרן בטל דהא תנן שום הדיינים שפחתו שתות כו' מכרן בטל ומרבנן מייתי ראיה והא דאמרת יתר משתות בטל מקח לא אמרן אלא במטלטלי אבל במקרקעי אין אונאה לקרקעות אפי׳ ביתר משתות עד פלגא: דהא אמר ר"ג אמר שמואד בו'. אי לאו דפסיק הלכה כחכמים לא הוה קשה מידי מהא דאמר ר"נ שליח כאלמנה אפי" מיירי בשליח דיינין דלא שייך בדידיה כל כך מה כח ב"ד יפה כמו באפוטרופוס. מ"ר: **ובוררין** דהם חדק יפה. היה רבי רגיל לפרש מדנקט לשון בוררין אלמא בלא גורל איירי דאי בגורל מאי בוררין שייך כאשר יפול הגורל כן יהיה וממוך כך היה אומר דאפילו מילמא דשייכא ביה גוד או אגוד כגון דתרוייהו לריכי (כ) להאי ולהאי חולקין להם אם ישר בעיניהם שהרי העמידו אפוטרופום במקום יתומין לחלוק בין שניהם בלא שומת ב"ד ובלא גורל ובורר כל אפוטרופוס ליתום שלו חלק הישר בעיניו ולא נהירא לר"ת וכי טריחותא להטיל גורלות ועוד דהא דקאמר בתר הכי במאי יכולים למחות ברוחות הל"ל יכולין למחות במילתא דשייכא ביה גוד או אגוד ומה שמדקדק נמי מבוררין בגורל נמי שייך לשון בוררין שלא יחלקו בענין רע לחת לאחד שתי שדות מרוחקות זו מזו ומיהו אומר רבי דאין זו קושיא הא דלא אמר יכולין למחות בגוד או אגוד דה"נ הוה מלי למימר יכולין למחות כשטעו בפחות משתות אלא רבותא נקט דאפי' ברוחות יכולין למחות. מ"ר. וֹהא דאמר בפרק בית כור (ב"ב דף קו: ושם) שני אחין שחלקו ובא להם אח ממדינת הים רב אמר בטלה מחלוקת ושמואל אמר מקמלין ומפרש רבינו שמואל מקמלין שכל אחד יתן לו שליש מחלקו ופריך לרב דאמר בטלה מחלוקת אלא מעתה הני בי חלתא דקיימי ואזלי בי תרי מנייהו ופלגי ה"נ דבטלה מחלוקת ופי׳ רבינו שמואל דעל כרחך לא בטלה מחלוקת מדאמר ליה רבי אבא בשילהי אלו מציאות (ב"ת דף לא:) לרב ספרא דפליג בלא דעת דאיסור זיל אייתי חלת דפלגת קמייהו א"י. תרי מגו חלתא ולא נהירא לר' שהרי היכי קאמר מקמצין שיתן לו כל א' מה שירצה מחלקו הם נטלו בגורל והוא יקח בלא גורל מה שירצו ומאי דקאמר נמי אולי חרי מינייהו ופלגי למאי דמפרש ר"ת דבוררין בגורל קאמר היכי מהניא התם חלוקה בלא דעתא דאידך דהכא משמע דדוקא גבי יתומין מהני משום דכת ב"ד יפה אע"פ שיש לחלק דלפי שאלו יתומין קטנים ואין אחד תובע לחלוק אבל אם היה אחד מהם תובע לחלוק כי התם בלא כח ב"ד חולקין מיהו לא משמע הכי ומה שהביא ראיה מאיסור ומרב ספרא לא דמי דהתם במטלטלי אבל במקרקעי דאיכא קפידא ברוחות לא ונראה לר' לפרש מקמלין כגון שהיה להם שלש שדות ולקחו האחין כל אחד שדה והשלישי חלקו בגורל וכשבא אחיהן יפילו גורל בכל השדות ובאיזה שיפול הגורל בו יזכה בענין זה לא בטלה מחלוקת שאם יפול השדה השלישי לחלקו זכו השנים בחלקם הראשון וכן אזלי בי תרי מינייהו דפלגי כו׳ שהגיע לזה שדה

אחת ולוה שדה אחת והשלישי נשארה פשיטא שכשיבא השלישי ויפיל גורל על כל השדות אם מפול אותה שדה לחלקו זכו האחרים בחלקם.

לאו לדידהו. לאו לצורך עלמן מוכרים: בית דין מעמידין להן אפוטרופוס. לכל אחד ואחד מן הקטנים: ובוררין להס. כל אפוטרופום לתינוק שלו: אי דלא טעו. למה ימחו: ברוחות. טוב לי ליטול חלקי במזרח שיש לי אצלה שדה שנפלה לי מביח אבי אמי:

והחזיר רבי את המעשה. דנראה בעיניו טעם הגון מה ששנינו במשנתנו א"כ מה כח ב"ד יפה: לימא בהא פליגי. רב דימי ורב ספרא רב דימי סבר דיין הטועה בדבר המשנה שלא עשה כמשנה חוזר ולא אמרי׳ מה שעשה עשוי וישלם מביתו אלא בטועה בשיקול הדעת כמו שמפורש בסנהדריוו) והאי נמי דבר משנה הוא שאע"פ שנחלקו חכמים על רבן שמעון הרי נתן טעם לדבריו ורב ספרא שאינו שונה עשה והחזיר סבר אם עשה לא היה יכול לחזור: אחריותא מיתמי, אם נמצאם השדה גזולה או משועבדת לאחר וטרפה מן הלוקח בחובו חוזר הלוקח על היתומים

דאיכא דתורם בעין רעה ואיכא דתורם בעין יפה א"ל להכי אמדתיך אבל הכא מעותא שהאלמנה שליח של יתומים היתה: הוא א"ל לא איבעי לך למיטעי אמר רב וכן בי דינה דובין. שדה יתומים הונא בר חנינא אמר ר"נ הלכה כדברי חכמים למזון האשה והבנות אחריות איתמי: ולית ליה לר"ג מה כח ב"ד יפה יוהאמר ר"ג אמר שמואל ביתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהן ב"ד מעמידין להן אפוטרופוס ובורִרין להם חלק יפה הגדילו יכולין למחות ור"ג דידיה אמר יהגדילו אין יכולין למחות (6) א"כ מה כח ב"ד יפה לא קשיא יהא דמעו הא דלא מעו אי דלא מעו במאי יכולין למחות ברוחות ייכי אתא רב דימי אמר מעשה ועשה רבי כדברי חכמים אמר לפניו פרמא בנו של רבי אלעזר בן פרטא בן בנו של ר' פרטא הגדול א"כ מה כח ב"ד יפה והחזיר רבי את המעשה רב דימי מתני הכי רב ספרא מתני הכי מעשה וביקש רבי לעשות כדברי חכמים אמר לפניו פרטא בנו של רבי אלעזר בן פרטא בן בנו של ר' פרטא הגדול א"כ מה כח ב"ד יפה לא עשה רבי את המעשה לימא בהא קמיפלגי סמר סבר מעה בדבר משנה חוזר ומר סבר אינו חוזר לא דכ"ע מעה

רבא אר"נ שליח כדיינין . ורשב״ב אמר ר״נ שליח כדיינים מה דיינים לאו לדידהו אף שליח נמי לאו רלדידה הלכך איבעיא לה לדיוקא וקנסינין לה לבטל מכרה באונאת משהו ור״ש ב״ב אר״נ שליח כאלמנה מה אלמנה יחידה אף שליח יחידי לאפוקי ב״ד דרבים נינהו והל' שליח ראלמוה. ודוקא המשלח נהיתומים מבטלין מקח בכ״ש אם פחתו אבל אם הותירו איז הלוקח אלא דינו כלוקח מב"ה: כתב רב האי גאון ז״ל כונב דב האי גאון די בשערים של מקח וממכר 4) שחבר שליח כאלמנה בטעותו וצריך ג' הדיוטות

א) הוא בספר המקח שלו בשער ו' ע"ש. ב) עי' בתוס'

האומר לשלוחו צא ותרום. כלה לעיל גע היה רצונך לתרום כמה

תוספות רי"ד

מ״ר: פרטא הביו של רבי אלעזר בן פרטא. פי׳ דהוא בן בנו של רבי פרטא הגדול פרטא אביו של רבי אלעזר הוא זקינו של זה: